

№ 94 (22303)

2021-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ МЭКЪУОГЪУМ и 2

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

къыхэтыутыгъэхэр ыкІи нэмыкІ къэбархэр тисайт ижъугъотэштых

WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ЯщыІакІэ зыщигъэгъозагъ

Адыгеим и ЛІышьхьэу КьумпІыл Мурат тыгьуасэ Мыекьопэ районым щывагь, социальнэ мэхьанэ зи э учреждениехэм яюфшіэн ащ нэіуасэ зыщыфишіыгъ.

Апэрэ чыпізу зэкіоліагьэр социальнэ ІыгьыпІэу «Джэныкъу» зыфијорэр ары. Мыр кІэлэцІыкІухэмрэ Іэтахъохэмрэ афытегъэпсыхьагъэу щыт. Адыгеим и ЛІышъхэ игъусагъэх Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ иминистрэу Иван Бахиловыр, Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч, Мыекъопэ районым ипащэу Олег Топоровыр.

Мы учреждениер зыфытегъэпсыхьагъэр зыныбжь имыкъугъэ кІэлэцІыкІухэу щыІэныгъэм чІыпІэ зэжъу ригъэуцуагъэхэм псынкІэу социальнэ ІэпыІэгъу ятыгъэныр ары. Учреждением ипащэу Алексей Шпигаревым къызэриІуагъэмкІэ, «Джэныкъом» илъэси 3-м къыщегъэжьагъэу илъэс 18-м нэс зыныбжь нэбгырэ 30 чІэфэ.

Мыхэм ежь-ежьырэу ІэпыІэгъу къыкІэлъэІугъэхэри, ны-тыхэм яшІоигьоныгьэкІэ къаратыгьэхэри, хабзэм икъулыкъу гъэнэфагъэхэр къызэрэкІэлъэІугъэхэм тетэу къычІэфагьэхэри ахэтых. 2020-рэ илъэсым зыныбжь имыкъугъэ кІэлэцІыкІу 47-рэ щыІэныгьэм хагьэгьозэжынгь.

Республикэм и ЛІышъхьэу Къумпыл Муратрэ хэгъэгу кюці ІофхэмкІэ министрэу Иван Бахиловымрэ кlэлэцlыкlухэм гущыІэгъу афэхъугъэх ыкІи шІухьафтынхэр аратыжьыгъэх. Зэдэгущы Іэгъум илъэхъан Адыгеим и ЛІышъхьэ анахьэу ынаІэ зытыригъэтыгъэр щыІэкІэ-псэукІэу мыщ щыряІэр, ягъэсэнрэ языгъэпсэфыгъо уахътэрэ зэрагъакІохэрэр ары. КъумпІыл Мурат спортивнэ залыр, зыщеджэхэрэ классхэр зэригъэлъэгъугъэх.

2018-рэ илъэсым мы учре-

ждением кІэлэцІыкІухэр зэрэрагъэджэщтхэ программэхэмкІэ лицензие къыратыгъагъ. ІыгъыпІэм иІофышІэхэм программэхэр лъэныкъуитІумэ атегъэпсыхьагъэхэу зэхагъэуцуагъэх: япсауныгъэ къэухъумэгъэнымрэ ІофшІэным фэщагъэхэу пІугъэнхэмрэ.

Мы учреждением ипащэхэм республикэм и ЛІышъхьэ зыкъыфагъэзагъ лъэlукіэ: кіэлэціыкіухэм джэгупіэ чіыпіэ гъэнэфагъэ афэшІыгъэныр. КъумпІыл Мурат ащ дыригъэштагъ ыкІи Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч а Іофым изэшІохын фэгъэзэгъэнэу пшъэрылъ фи-

Нэужым Адыгеим и Ліышъхьэ псэупІэу Каменномостскэм искусствэхэмкІэ кІэлэцІыкІу еджапІэу дэтым щыІагъ. Илъэсэу ик/ыгъэм лъэпкъ проектэу «Культурэм» тегъэпсыхьагъэу игъэкІотыгъэ гъэцэкІэжьынхэр мыщ щыкІуагъэх. Ахэр зыгъэцэкІагъэхэр ООО-у «Альфа-Безопасность» зыфиlорэр ары. ИгъэкІотыгъэ гъэцэкІэжьынхэм сомэ миллион 28,5-рэ апэlуагъэхьагъ.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Аулъэ Юрэ къызэриІуагъэмкІэ, мы гъэцэкІэжьын ІофшІэнхэм къадыхэлъытагъэу унашъхьэр, унэкІоцІ коммуникациехэр зэблахъугъэх, ящыкІэгъэ оборудованиер къащэфыгъ, унэм ыкlоцІи ыкlыби агъэлагъэх. Непэ а еджапІэм кІэлэцІыкІу 200 фэдиз къэкІо. Ахэр псэупІэхэу Каменномостскэм, Победэм, къутырэу Веселэм, псэупіэхэу Дахъом, Абдзэхэхьаблэ ыкІи Усть-Сахрай къарэкІых. КІэлэцІыкІухэр сурэтшІыным, къашъохэм, музыкэм ыкІи нэмыкІхэм афагъасэх. Республикэм ыкІи Урысыем инэмык! чІыпІэхэм ащыкІохэрэ зэнэкъокъухэм ахэр ахэлажьэх, чІыпІэ дэгъухэри къахьыхэу къыхэкІы.

ЕджапІэм Іоф щызышІэхэрэм гущыІэгъу зафэхъум КъумпІыл Мурат ынаІэ зытыридзагъэр фэныкъоныгъэхэу яІэхэр ары. Директорэу Марина Зеленько къызэриІуагъэмкІэ, пианинакІэ ящыкІагъэу щыт. Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэ ыгъэгугъагъэх мы илъэсым ар зэрафащэфыштымкІэ.

ИкІ ухым хьакІ эхэр ыкІи кІэлэцІыкІухэр еплъыгъэх онлайнпорталэу «Культура» зыфиІорэм. ЕджапІэм иактовэ зал ар щызэхащэгъагъ.

> Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

Нэфэгъэ икъу хэлъын фае

Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэlукlэ и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хьасаныкъо Мурат партиеу «Единэ Россием» зэхищэрэ пэшlорыгъэшъ мэкъэтыным хэлэжьэнэу къалэу Мыекъуапэ дэт гурыт еджапlэу N 11-м къыщызэlуахыгъэ участкэм щыlагъ.

Мы партием ыцlэкlэ Федеральнэ Зэlукlэм и Къэралыгъо Думэ идепутатынхэмкlэ кандидатхэр, джащ фэдэу Урысые Федерацием ишъолъырхэм якъэралыгъо хабзэ илlыкlo кlулыкъухэм ядепутатынхэмкlэ кандидатхэр къагъэлъэгъонхэм пае пэшlорыгъэшъ мэкъэтыныр зэхащэ.

 Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэlукlэ и Къэралыгъо Думэ хэтыщтхэм япхыгъэ пэшlорыгъэшъ хэдзынхэр апэ дэдэ 2007-рэ илъэсым мэкъуогъу-шышъхьэlум типартие зэхищэгъагъ. Джащ къыщегъэжьагъэу lофыгъоу зэшlуахыхэрэр нахь тэрэз зэрэхъущтхэр ыкlи лъэныкъуакlэхэр къыдалъытэхэзэ, а loфшlэныр лъагъэкlуатэ. Непэкlэ анахь мэхьанэ зиlэр хэдзакlохэм занкlэу

алъыІэсынхэ алъэкІыныр, цІыф жъугъэхэм яшІоигъоныгъэхэр икъоу къыдэлъытэгъэнхэр ары. Политикэ Іофтхьабзэхэм нахь нэфэгъэ икъу ахэлъыным пае хэгъэгум ипащэхэм, партиехэм зэрахьэхэрэ Іофыгъохэм яшІуагъ къэкІощт, — къыІуагъ Хьасаныкъо Мурат.

НепэкІэ республикэм лъытэкІо участкэ 59-мэ Іоф щашІэ. Роспотребнадзорым иунашъокіэ зэкіэми нэгуихъохэр, рециркуляторхэр аіэкіагъахьэх, мафэм къыкіоці унэхэм пчъагъэрэ жьы къабзэ арагъахьэ, сапэр хъэдэн шынэкіэ алъэкіы.

КЪАНДОР Анзор. Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэlyкlэ и Къэралыгъо Думэ идепутат иlэпыlэгъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Джэпсалъэ фэгьэхынгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм унашъо ешіы:

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Джэпсалъэ штэгъэнэу (мыщ голъ).

2. Заштэрэм щегъэжьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

къ. Мыекъуапэ, жъоныгъуакІэм и 28-рэ, 2021-рэ илъэс N 1128

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2021-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 28-м ышІыгъэ унашьоу N 1128-р зытетым игуадз

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Джэпсалъ

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэныгъэ зыфэтшlыхэрэр!

COVID-19-р къямыутэлІэным пае Адыгэ Республикэм исхэм жъугъэу вакцинэр 2020-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 12-м къыщыублагъэу зыхарагъалъхьэу фежьагъэх. Фэе пстэуми ыпкІэ хэмылъэу ар афашІы. Вакцинэу «Гам-КОВИД-Вак» е «Спутник-V» зыфиІорэр апэу зыхалъхьагъэхэр медицинэ, социальнэ ІофышІэхэр, кІэлэегъаджэхэр, республикэ мэхьанэ зиІэ Іофтхьабзэхэу цІыфхэр жъугъэу зыхэлажьэхэрэр зэхэзыщэхэрэр, кІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфыгьо уахътэ изэхэщэн фэгъэзэгъэ ІофышІэхэр ары.

Вакцинэр зыщахалъхьэрэ пункт 31-мэ, мобильнэ гупчи 2-у зэращэрэмрэ

Адыгэ Республикэм Іоф щашіэ, къэралыгъо, муниципальнэ фэіо-фашіэхэмкіэ портал зыкіыр яіэпыіэгъоу вакцинэ зыщахалъхьэрэ чіыпіэхэм защарагъэтхын алъэкіыщт.

Прививкэ ашТынхэм ыпэкІэ ПЦР-тестым нэмыкІэу, антителэхэр зынэсырэр зэрагъзунэфырэ лъыри атын фае. Врачхэм зэралъытэрэмкІэ, вакцинэхэр зыхалъхьэхэрэм ащ фэдизэу зыхашІэрэп. Ахэм яиммунитет зыкъызэриІэтырэр антителэхэр нахыбэ зэрэхъурэм къегъэлъагъо. НепэкІэ Адыгэ Республикэм ис нэбгырэ 29639-мэ прививкэ зарагъэшІыгъ.

Шъо шъушъхьэ имызакъоу, нэмыкІхэми япсауныгъэ къырыкІощтым шъуегупшысэнэу тышъоджэ! Статистикэм къызэригъэлъагъорэмкІэ, коронавирусым анахьэу зэрар зэрихыхэрэр зыныбжь хэкІотагьэхэмрэ хэужъыныхьагьэ уз зиІэхэмрэ ары. ЗэхамышІэу коронавирусыр зыпакІэкІыхэрэм аІапэ зыубытырэм, ащ фэдэ зэпахырэ узыр къыпыпкІэнымкІэ щынагьо щыІэщт. Вакцинэ зыхарагьалъхьэмэ, ащ фэдэ щынагьор щыгьэзыягьэ хъущт.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр, илъэсэу икІыгъэр къиныгъэ. 2021рэ илъэсым Іофхэр зыпкъ идгъэуцожьынхэ тлъэкІыщт. НепэкІэ анахь пшъэрылъ шъхьаІэхэм зэу ащыщ вакцинэ зыхягъэлъхьэгьэныр. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм зыкъышъуфагъазэ, щыІэныгъэр зыпкъ игъэуцожьыгъэным пае унэшъо тэрэз шъуштэнэу!

Ик**І**эуххэр зэфахьысыжьыгъэх

Партиеу «Единэ Россием» ипэшlорыгъэшъ мэкъэтын жъоныгъуакlэм и 30-м аухыгъ.

Мыщ дэжьым къэІогъэн фае санитарнэ-эпидемиологическэ щынэгъончъагъэм къыдилъытэрэ Іофтхьабзэхэр агьэцакІэхэзэ очнэ шlыкlэм тетэуи мэкъэтыныр мы илъэсым Адыгеим зэрэщыкІуагьэр. ЖоныгъуакІэм и 24-м къыщегъэжьагъэу жъоныгъуакІэм и 30-м нэс сайтэу htts://pg.er.ru/ яІэпы-Іэгьоу мэкъэтыныр рекІокІыгь, очнэ шІыкІэм тетэу жъоныгъуакІэм и 30-м пэшІорыгъэшъ мэкъэтыным и Мэфэ зыкІ ар щы-

ПстэумкІи Адыгеим Къэралыгъо Думэмрэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ якандидатыщтхэмкІэ нэбгырэ 200-м ехъу атхыгъ. Мы Іофтхьабзэм чанэу хэлэжьагъэх партием и Волонтер гупчэ хэтхэр ыкІи ныбжьыкІэхэр — илъэс

35-м шюмыкыг-эхэр ащ хэлэжьаг-эхэм языпланэ фэдиз.

ПэшІорыгъэшъ электрон шІыкІэм тетэу мэкъэтыным хэлэжьэнхэу АдыгеимкІэ атхыгъэр хэдзэкІо мин 20-м ехъу. Мэлылъфэгъум и 19-м ахэм ятхын рагъэжьэгъагъ ыкІи жъоныгъуакІэм и 28-м пчыхьэм аухыгъ. Порталэу «Къэралыгъо фэlo-фашlэхэр» зыфиlорэмкІэ хэдзакІохэм япхыгьэ къэбархэр агъэунэфыгъэх. ПстэумкІи электрон шІыкІэм тетэу нэбгырэ мин 14-м ехъумэ амакъэ атыгъ. Очнэ шІыкІэм тетэу хэдзэкІо мин 59-м ехъумэ амакъэ атыгь, ахэр льытэкІо участкэ 59-мэ ащыкІуагъэх.

КІэкІэу къэпІон хъумэ, республикэмкІэ хэдзэкІо мин 73-м ехъу къекІолІагъ.

ПэшІорыгъэшъ мэкъэтыныр партиеу «Единэ Россиер» зызэхащагъэм къыщегъэжьагъэу анахь игъэкІотыгъэхэм ащыщ, — къыхигъэщыгъ Дмитрий Медведевым а Іофтхьабзэм епхыгъэу.

Партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэ къызэриlуагъэмкlэ, электрон пэшlорыгъэшъ мэкъэтыным изэхэщэн охътэ къиным тефагъ, пандемиери, хакерхэм язекlyaklи зэраргъэнэфагъэхэр къыздахыыг

«Анахь мэхьанэ зиіэр тиціыфыбэмэ амакъэ атыным иамал ащ къызэрэтитыгъэр ары. Пэшіорыгъэшъ мэкъэтыным хэлэжьэгъэ пстэуми сызэрафэразэр къэсіонэу сыфай. Щыіэныгъэм щыдгъэфедэрэ политическэ, демократическэ іофтхьэбзэшхохэм языіахьэу ар щыт», — къыхигъэщыгъ Дмитрий Медведевым.

Шапхъэхэр ыгъэцэк Гагъэхэп

Мыекьопэ кьэлэ паркым дэт аттракционхэм ащыщ юф щызыштэрэ контролерым пшъэдэктыжь ыхыщт.

Щынэгъончъэнымкіэ шапхъэу щыіэхэр ащ икъу фэдизэу зэрихьагьэхэп.

УФ-м и Следственнэ комитет и Гъэ Порыш Пап Пэу АР-м щы Пэм Мыекъуапэк Пэ иследственнэ отдел къы зэриты рэмк Пэртхэпэ мазэ илъэс 14 зыны бжь пшъэшъэжъы ер аттракционэу «Сатурн» зыфиюрэм итысхьэ зэхьум щынэгъончъэным фэгъэхьыгъэ шапхъэхэр пшъэшъэжъыем фиютагъэхэп, тэрэзэу ипхыхыгъэмэ ыки ащ итехническэ зытет ыуплъэкугъэхэп. Аттракционыр чэрэгъузэ бгырыпхыр къэтютагъ, пшъэшъэжъыер къизыгъ ыки шъобж

хьылъэхэр тещагъэ хъугъэх.

Мыщ епхыгъэ уголовнэ Іофым изэхэфын къулыкъушІэхэр джыри ыуж итых, хъугъэ-шІагъэм нэмыкі цІыфхэми ялажьэ хэлъмэ ауплъэкіу.

УФ-м и Следственнэ комитет и Гъэюрышюпюу АР-м щыюр «Адыгэ макь» Мэкьуогьум и 2, 2021-рэ ильэс

«Коронавирусым тыщызыухъумэщтыр вакцинэр ары»

Вакцинациер зэрыкlорэм изытет, вакцинэхэр зэрэзэтекlыхэрэм, ахэм шlуагъэу апыльым, зыхэзылъхьэхэ хъущтхэм, нэмыкlхэми къатедгъэгущыlагъ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къзухъумэгъэнымкlэ и Министерствэ иштат хэмыт врач-эпидемиолог шъхьа-lay Шъэожъ Альбинэ.

— Вакцинацием епхыгьэ Іофтхьабзэр республикэм зыщыкІорэм охътэ гьэнэфагъэ тешІагъ. Мы уахътэм ехъулІзу сыда Іофым изытетыр? Вакцинэхэр икъоу тишъолъыр къэсыгьэха?

— Апэу къасіомэ сшіоигьор, Урысыем къыщыдагъэкіырэ вакцинэ лъэпкъи 3-р Адыгеим къэсыгъэх, ау япчъагъэхэр зэфэшъхьафых. Пстэумкіи вакцинэ хэлъхьагъу мин 32-м ехъу тишъолъыр къыіэкіэхьагъ. «Спутник V» зыфиіорэр нэбгырэ мин 27-м ехъурэмэ ахалъхьагъ, «ЭпиВакКорона» зыфиіорэр — нэбгырэ 300-мэ, «КовиВак» зыфиіорэр — жъоныгъуакіэм и 24-м къэсыгъэ къодый.

«ЭпиВакКорона» зыфиlорэ пъэпкъым фэдэ хэлъхьагъу 810-рэ, «КовиВакым» фэдэу хэлъхьагъу 780-рэ республикэм къыlэкlэхьагъ. Мы пъэпкъитlур шlоигъоныгъэ зиlэ пстэуми непэ зыхарагъэлъхьан алъэкlыщтэп. Анахь щынагъо зышъхьарыт купхэм къахиубытэхэрэм ыкlи терапевтым ипсауныгъэкlэ цlыфым нахь къекlунэу ылъытэрэм апэу ахалъхьащтых.

Вакцинациер зыпкъ итэу Адыгеим щэкlo, ау ащ къикlырэп ащ зыщытыдзыенэу. Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгьохэр къэсых, чіыпіэ зэфэшъхьафхэм къарыкіырэ ціыфхэр зэіукіэхэу фежьэщтых, арышъ, нахь чанэу вакцинацием тыхэлэжьэн фае. Сымаджэхэм япчъагъэ нахь макіэ хъугъэми, узыр джыри щыі, къытпыхьаным ищынагъуи къытшъхьарыт. Тыщызыухъумэщт закъоу непэкіэ щыіэр вакцинэр ары.

— Альбина, вакцинэхэм нахь игъэк Іотыгъэу къатегущы Іэба. Сыда ахэр зэрэзэтек Іыхэрэр?

– ХэзгъэунэфыкІымэ сшІоигъу, зыхалъхьэ хъущтхэр е мыхъущтхэр нэбгырэ пэпчъ ежь ипсауныгъэ елъытыгъ ыкІи а унашъор терапевтым ешІы. Ау зэфэдэр — зыныбжь илъэс 18-м къыщегъэжьагъэу гъунапкъэ имыІ эу вакцинищыр тіо едзыгъоу, тхьамэфищ азыфагоу, ахалъхьэ. Специалистхэм зэралъытэрэмкІэ, вакцинэхэр узым пэуцух, иммунитетыр агъэпытэ, ау пкъынэ-лынэм зэрэхэлъыхэрэ уахътэр зэфэшъхьаф. Анахь макІэр «КовиВак» зыфиІорэр ары, мэзи 6-м къыщегъэжьагъэу зы илъэсым нэс. Мы вакцинэхэм иммунитетыр коронавирусым пэуцужьынымкІэ агъэпытэ, охътэ кlэкlым къаугупшысыгъэхэми, ищыкІэгьэ уплъэкІунхэр

ЗыхэшІыкІыгъэхэм уарыгущыіэмэ, Гам-Ковид-Вак («Спутник V») зыфиіорэр генно-инженернэ векторнэу щыт — ціыфым иаденовирус псаухэм къахахыгъэ штаммитіумэ ахашіыкіыгъ.

Процент 91,4-м нэсэу узым пэуцужьы. Зэрагъэнафэрэмкlэ, пкъынэ-лынэм илъэситlум кlа-

COVID-19-м пэшlуекlорэ апэрэ вакцинэу «Гам-Ковид-Вак» зыфиlорэм, «Спутник V» нахьыбэу зэрэтшlэрэр, мэзэ заулэ хъугьэу ихэль-хьан епхыгьэ lофтхьабзэр игьорыгьозэ макlo. Ащ нэмыкlэу джыри вакцинитly Урысыем къыщыдагьэкlыгь ыкlи ахэр Адыгеим къэсыгьэх.

хьэу хэлъынэу ары (мэзи 9-м зэрэхэлъырэр агъэунэфыгъах).

«ЭпиВакКорона» зыфиюрэр искусственнэ пептидхэм ахашыкыыгь (синтетическэ вакцинэкіэ макіо). Илъэсым къыщымыкізу пкъынэ-лынэм хэлъыщт. Проценти 100-м кіахьзу шіуагъэ къехьы.

«КовиВак» зыфиюрэр Чумаковым ыціэ зыхьырэ институтым къыгъэхьазырыгъ. Ыпэрэ ліэшіэгъухэм агъэфедэрэ къызэрыкю шіыкіэм тетэу ашіыгъ— коронавирус «укіыгъэм» хашіыкіыгъ. Процент 85-м кіахьэу узым пэуцужьы.

— Мэхьанэ зиІэхэм ащыщ вакцинэр зыхалъхьэрэ ужым нэмыкІ уз гуадзэхэр къыхэкІыхэмэ. «Спутник V» зыфиІорэр мэзэ заулэм аушэтыгъ ыкІи гумэкІыгьо къыхэкІыгъэп. Мыдрэ вакцинэхэм сыда къяпІолІэн плъэкІыштыр?

— Вакцинищми зэфэд къара-ІуалІэрэр. Ученэхэм ашІыгъэхэ клиническэ ушэтынхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, зыхалъхьэгъэ чІыпІэр тІэкІу мэузы, апкъышъол градус 37 — 38-м нэсэу мэплъы, шъхьэр, Іэпкъ-лъэпкъхэр, чыир макІзу мэузых, ащыщхэм гузэІыхьэ яІзу къыхэкІыгъ. Адыгеим прививкэр зыхалъхьагъэхэми джа плъышъохэр арых къыхагъэщыгъэхэр.

— Вакцинэр зыхарагьэльхьаным сыдэущтэу зыфагьэхьазырыщта? COVID-19-р къызэузыгьэхэм сыда ашІэн фаер?

- Мы прививкэм ихэлъхьанкІэ бгъэцэкІэн фэе шапхъэхэр щыІэх. АпэрэмкІэ, цІыфым ипсауныгъэ изытет ежь зэрэзэхишІэрэм елъытыгъэу зекІон фае. ГущыІэм пае, пэтхъу-Іутхъур къытхахьэмэ, шъхьэр, чыир узыхэу къежьэ. Ащ фэдэу зыхъурэм зыпажэнэу щыт. Ятюнэрэмкіэ, врач къызэбгъэплъынышъ, ищыкІэгъэ уплъэкІунхэр къызыпфашІыхэкІэ прививкэм ишІын ыуж уихьэ хъущт. Къыдыхэплъытэн фае — коронавирусыр къызэузырэ ціыфым уіукіагьэу щытмэ, тхьамэфитІо уежэщт.

СОVID-19-р къызэузыгъэхэм ш1эхэу вакцинэр зыхалъхьэ хъущтэп. Пкъынэ-лынэр бэрэ зыпкъ еуцожьы. Ц1ыфым хэлъ антителахэр зыфэдизыр уплъэкlунхэмк1э зэригъэш1энхэу щыт. Ахэр икъоу ц1ыфым имы1эхэмэ, ик1эрык1эу къэсымэджэжьын ылъэк1ыщт.

— Сыд фэдэ купым хахьэхэрэр ара вакцинэр зыхамылъхьэ хъущтхэр?

Бзылъфыгъзу сабый ежэхэрэм е къыфэхъугъахэу зыгъашхэхэрэм, зыныбжь имыкъугъэхэм, илъэс 18 мыхъугъэхэм вакцинэр зыхалъхьэ хъущтэп. Медицинэ шэпхъэ гъэнэфагъэхэм ащыщ хэужъыныхьэгъэ узхэр зиlэхэу ахэр къызщыбырсырырэм, зэпахрэ узхэмкІэ сымаджэхэм, аллергие зи-Іэхэм прививкэр арагъэшІы зэрэмыхъущтыр. Джащ фэдэу COVID-м пэшlуекlорэ вакцинэр къызыпхалъхьэрэм ыуж мэфищым къыкІоцІ шъон пытэ бгъэфедэ хъущтэп.

- Альбина, Лъэпкъ мэфэпчъым къыщыдыхэлъытэгъэ прививкэхэм мыдрэхэр сыдэущтэу адебгъэштэщтха?
- Нэмыкі прививкэ, гущы-Іэм пае, пэтхъу-Іутхъум пэшіуекіорэр къыпфашіыгъэми, мыр къызэрэпхалъхьащтым иягъэ екіыщтэп. Ау ащ ыуж мэфэ 30 тебгъэшіэн фае.
 - «Коллективнэ иммунитетым» сыда имэхьанэр? Ащ республикэр нэсыным пае процент тхьапша вакцинэр зыхалъхьанэу щытыр?
- Узым пэуцужьырэ антителахэр зыхэлъхэ ціыф зэхэтхэр сымэджагъэхэр е прививкэр зыфашіыгъэхэр зэрепхых. «Коллективнэ иммунитетым» ишапхъэ тынэсыным фэші республикэм щыпсэухэрэм япроцент 60-м вакцинациер акіун фае. Мы уахътэм ехъулізу проценти 10-мэ вакцинэр ахалъхьагъ.
- Альбина, цІыфхэр зыгьэгумэкІыхэу къызкІэупчІэхэрэм ащыщ коронавирусым ыпкъ къикІыкІэ зидунай зыхьожьыхэрэм япчъагъэ къызэрэхэхъуагъэр. Сыда ащ иушъхьагъур?
- ЦІыфым узыр хьыльэу къызыфакіокіэ ліэныгьэр къыхакіы. Сыд фэдэрэ зэпахырэ узи уахътэ тешіэ къэс хэлъ штаммхэр зэхъокіых, кізу къежьэх. Щыіагьэхэр зы ціыфым къыпыкіыхэмэ, адрэм пыхьэхэзэ дгъэфедэхэрэ іззэгъу шіыкіэхэм ясэх. Джахэм ліэныгьэр къыздахьы.

Сымаджэхэм къахахъорэ пчъагъэр зыпкъ ит нахь мышlэми, тызфэсакъыжьын фае. Джыри зэ къэсэlожьы, коронавирус узым пэуцужьырэ закъор вакцинэр ары.

— Коронавирусым иящэнэрэ едзыгьо бжыхьэм кьежьэщтэу зэраГорэм о сыдэущтэу уепльыра?

— Ащ епхыгъэ къэбар игъэ-кlотыгъэу сшlэрэп. Уахътэм къыгъэлъэгъощт. Ау хэзгъэунэфыкlымэ сшlоигъу, узым зызэрэщытыухъумэщт амалхэр зэкlэ къэралыгъо пащэхэм зэрагъэфедэхэрэр. Къэралыгъо гъунапкъэхэр зэфэшlыгъэх, вакцинэхэр икъоу шъолъырхэм аlэкlагъахьэх.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

Творческэ зэІукІэгъу

ГъэшІэгьонэу, дахэу кІуагъэ

В этот день, и час, и в этот век Говорю я: — Здравствуй, человек! Говорю я: Здравствуй и живи — Для земли, для мира, для любви.

И. Машбаш

МэщбэшІэ Исхьакь ипоэзие сатырхэм ащигьашІорэр, ащиІэтырэр, ышьхьэкІэ ренэу зыгъатхъэрэр — ЦІыфыр ары.

Ини цІыкІуи мы усэм еджэхэрэм щыІэныгъэм илъэпІагьэ, цІыфым ыуасэ

ТхэкІо цІэрыІом фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэ Адыгэ республикэ гимназием мы мафэхэм щыІагь, ежь МэшбэшІэ Исхьакъи ащ хэлэжьагъ.

Къош республикищмэ ялъэпкъ тхакloy, Урысыем Іофшіэнымкіэ и Ліыхъужъэу МэщбэшІэ Исхьакъ ашІуабэ шІэу еджакІохэр ежэщтыгъэх. Мощ фэдэ цІыфышхом фэдэхэу зэрэдунаеу щызэлъашІэхэрэр мафэ къэс плъэгъунхэу щытэп ныІа?!

КІэлэцІыкІухэм усэхэр егугъоу зэрагъэшІагъэх, упчІэхэу ратыщтхэр агъэхьазырыгъэх. Хъымыщ Динарэ усэу «Сикъуадж» зыфиІорэм къеджагъ ыкІи ащ къыІуатэр сурэткІэ къыриІотыкІыгъ. Ар усакІом икъуаджэ итеплъэу къычІэкІыгъ. Исхьакъ ылъэгъугъэр лъэшэу ыгъэшІэгъуагъ, игопагъ.

Хъымыщ Батыр инанэ хьакІэшхом паекІэ, натрыфым хэшіыкіыгъэ мэджаджэр (бэшlагъэу «мэджаджэ сыгу къэкlыгъ» ыІоу иусэ хэтэу еджэгъагъ) къыфигъэхьазы-

МэщбэшІэ Исхьакъ кІэлэеджакІохэм бэ ищыІэныгъэ щыщэу ыкІи итворчествэкІэ къафиІотагъэр. КІэлэцІыкІухэм псауныгьэ дахэкІэ, гъэсэныгъэ дэгъукІэ, гъэхъагъэхэмкІэ Адыгеир, хэгъэгушхоу Урысыер къамыгъэукІытэжьынэу, цІыф дэгъу, цІыф зэфэ ин хъунхэу къафэлъэІуагъ.

— Лъэшэу шъуегугьоу ныдэлъфыбзэ-адыгабзэр ыкІи урысыбзэр зэжъугъашІэх, — къариІуагъ. – Ным ыбзэ пшІэн ыкІи бгъэлъэпІэн фае, цІыфыгъэ шІыкІэ-гъэпсыкІэхэр, адыгэ шэн-хабзэхэр зэжъугъашІэх, зыхэжъугъэлъых. Джащыгъум зэкІэми тыгупсэфыщт, тынасыпышІощт.

Адыгэ республикэ гимназием икІэлэегъаджэу Бэщныбэ Асиет Хьаджэйтэч ыпхъум тхэкІошхом фэгъэхьыгъэ творческэ зэхахьэр пстэуми зэрашІогьэшІэгьоныгьэр, дахэу зэрэкІуагьэр, ежь ышъхьэкІи ЦІыфышхом игущыІэ пэпчъ игуапэу зэрэкІэдэ-Іукіыгъэр къыіуагъ. Тхакіоу Мэщбэшіэ Ис-

хьакъ зэкІэ ытхыгъэхэр зыдэт тхылъ 25-у зэхэтэу бэмышІэу къыдэкІыгъэр, гимназие тхылъеджапІэм итхылъеджэ чанхэм шІухьафтын афишІыгъ.

ЕджакІохэмкІэ анахь гушІогьошхуагьэр Исхьакъ тхылъхэм зэрафытетхагъэр ары.

Я 4-рэ «а» классым щеджэрэ Хъымыщ Батыр икіэсэ тхэкіошхор, усакІор зыхэлэжьэрэ мэфэкІыр джыри бэрэ ыгу илъыщт, нахь благъэу ышІагь, дэгущыІагь. Усэхэм къяджагъэх Аулъэ Зарэ, КІыкІ Самирэ, мыхэм анэмыкІхэри.

Гимназием иеджакІохэмкІэ МэщбэшІэ Исхьакъ зэрэlукlагъэхэр — мэфэкІышхуагъ. Дахэу гъэкІэрэкlагъэхэу, зэкlэупкlагьэхэу, Іэдэб ахэльэу, Іуш дэдэу гъэпсыгъагъэх. ЕджапІэм адыгэ шІыкІэгъэпсыкІэмкІэ яІэрэ сыхьатхэм ащашІагьэр зэралъэкІэу ежьхэм джы агъэфедэ. Нахьыжъым шъхьэкІафэ фашІы, гъогу раты, сэлам рахы, къы-Іорэм дэгьоу едэІух. Мы мэфэкІыр ахэмкІэ урок зэІухыгъэ иныгъ: зэлъашіэрэ анахь тхэкіо іэпэІасэу, тхылъыбэ дэгъухэр зытхыгъэм ыпашъхьэ исыгъэх, едэlугъэх, ежьхэри зэралъэкІэу якІэсэ усэхэм къяджагъэх, агу мы мафэр, зэlукlэгъур бэрэ къэкІыжьыщт.

БЭГЪУШЪЭ Мариет. КІэлэцІыкІу журналэу «Родничок Адыгеи» зыфиюрэм иредактор. Сурэтыр мэфэкІым щы-

Республикэ зэнэкъокъур

Илъэсым ианахь библиотекарь дэгъур

Ильэсыбэм шапхьэ зэрэхьугьэу, зэрэ Урысыеу ит тхыльеджапІэхэм я Мафэ ипэгьокІэу, жьоныгьуакІэм и 26-м, АР-м и Льэпкь тхыльеджапІэ сэнэхьат ІэпэІэсагьэмкІэ библиотекарьхэм яреспубликэ зэнэкьокьу щык уагь.

Шъолъыр проектэу «Культурэм» имурад ыкІи къокъоу «Тхылъыр объ- Лилия Девтеровар, МыегъэцэкІагъэ зэрэхъухэрэм, кадрэ Іофыгьохэр тхыльеджэпІэ Іофшіапіэхэм зэращыпхырашыхэрэм ар атегъэпсыхьэгъагъ. Тхылъеджапізхэм язытет зэгъэшіэгъэным, хэгъэхъогъэным, Іофшіэкіэ-амалыкіэхэр аІэкІэлъхьэгъэным Іофтхьабзэр фэшlушlэ.

Зэнэкъокъум хэлажьэхэрэм лъэныкъуищкІэ зыкъызэlуахын фэягъэ:

– визитнэ карточкэр (хэлажьэрэм сэнэхьатыр къызэрэхихыгъэр, ащкІэ шэнэү хэлъхэр, имурадхэр ыкІи ихэхъоныгъэхэр къыІотэнэу);

- муниципальнэ модельнэ тхылъеджапІэр зэрэзэхэпщэщт шІыкІэр;

ективым зэритыр»

2021-рэ илъэсымкІэ зэнэкъокъум республикэм ит къоджэ (муниципальнэ) тхылъеджапІэхэм къарыкІыгьэхэу, чІыпІэхэм анахь къащыхэщыгъэхэу нэбгырибгъу хэлэжьагъ: Адыгэкъалэ икІэлэцІыкІу тхылъеджапІэ ипащэу ЖэнэлІ Мэлайчэт; Джэджэ район кІэлэцІыкІу тхылъеджапІэм ипащэу Лариса Кармазинар; къалэу Мыекъуапэ игупчэ къэлэ тхылъеджапІэ иотдел ипащэу Ирма Сеничкинар, Кощхьэблэ районымкІэ кІэлэцІыкІу модельнэ тхылъеджапІэм ибиблиотекарэу Зыхьэ Жаннетэ, Красногвардейскэ чІыпІэ тхылъеджэпІэ-къутамэу Бжъэдыгъу-

— сурэттехыгъэ зэнэ- хьаблэ дэтым иІофышІэу кІэлэцІыкІу тхылъеджапІэм ипащэу Надежда Уманец, Тэхъутэмыкъое районымкІэ Пэнэхэс къоджэ тхылъеджапіэм ипащэу Дзэлі Заремэ, Теуцожь районымкІэ Шевченкэм дэт я 12-рэ тхылъеджэпІэ-къутамэм ипащэу КІыкі Эммэ, Шэуджэн районымкІэ район кІэлэцІыкІу тхылъеджапІэм ибиблиотекарэу Сетэ Фатим.

Зэнэкъокъум уасэ фишІыгъ жюрим, ащ хэтыгъэх: АР-м и Лъэпкъ тхылъеджапІэ идиректорэу Къыкъ Бэлэ, Адыгэ республикэ ныбжьыкІэ тхылъеджапІэм ипашэу ХьакІэмызэ Мадинэ, Адыгэ республикэ кІэлэцІыкІу

тхылъеджапІэм идиректорэу Е. Демьянковар, Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иІофышІэхэм япрофсоюз организацие ипащэу Л. Пузанковар.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Аулъэ Юрэ мэфэкІ зэнэкъокъум хэлажьэхэрэм тхылъеджапІэхэм я Мафэкіэ къафэгушіуагъ. ясэнэхьаткІэ чаныгъэ ин зыхэлъхэр зэрэзэнэкъокъухэрэр къыІуагъ, гъэхъагъэхэмкІэ къафэлъэІуагъ. Джащ фэдэу республикэм ит тхылъеджапІэхэм пандемием иилъэс (2020-м) егугъухэу Іоф зэрашІагъэр къык игъэтхъыгъ, анахь хъупхъэу къахэщыгъэхэм министрэм Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ ирэзэныгъэ ыкІи АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ищытхъу тхылъхэр аритыжьыгъэх.

Ащ ыуж зэнэкъокъур рагъэжьагъ. Нэбгыри 9-у ащ хэлэжьагъэхэм жюрим уасэ афишІыгь ыкІи анахь дэгъукІэ алъытагъэхэм ацІэ къыраІуагъ:

А І-рэ чіыпіэр фагьэшъошагъ Теуцожь районымкІэ Шевченкэм дэт тхылъеджэпІэ-къутамэм ипащэу КІыкІ Эммэ.

Я ІІ-рэ чіыпіэр — Тэхъутэмыкъое районымкІэ къуалжау Панахас итхылъеджапІэ ипащэу ДзэлІ Заремэ.

Я III-рэ чІыпІэр ратыгь Джэджэ район кІэлэцІыкІу тхылъеджапІэм ипащэу Лариса Кармазинам.

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иІофышІэхэм япрофсоюз организацие итхьаматэу Л. Пузанковам хэушъхьафыкІыгъэ шІухьафтыныр ритыгь Адыгэкъалэ икІэлэцІыкІу тхылъеджапІэ ипащэу ЖэнэлІ Мэлайчэт. Я XII-рэ республикэ зэнэкъокъоу тхылъеджапізмо яіофышізм афызэхащэгъагъэм джащ фэдэ зэфэхьысыжь фа-

> МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Зэшыхэм фэдэу псэугъэх

Ныбджэгъуныгъэ-шъэогъуныгъэу илъэс 60-рэ хъулъфыгъиплІыр зэзыпхыгъэр ахэмкІэ насыпыгъэу ыкІи байныгъэу алъытагъ.

Тэ тилъэхъан шъэогъуныгъэ шъыпкъэ зэфызиlэхэ цlыфхэр щымыlэжьхэу зыlохэрэр макlэп. Арэу щытми цыхьэ зэфашlэу, ягумэкlи ягушlуагъуи зэдэзыгощэу, тхьамыкlагъо къызфыкъокlырэм ыдэжь иlахьылхэм апэу нэсыхэрэр къытхэтых, тэлъэгъух.

1952-рэ илъэсым Кобж Батырбый, Шъхьэлэхъо Хъалид, Рыков Геннадий аloy Мыекъуалэ дэт мэз техникумым чlэхьэгъагъэх. Общежитиеми зы унэ щызэдифэгъагъэх, еджэныр зэдырагъэжьагъ, зэгъусагъэх, зэфэсакъыжьыщтыгъэх. Джащ фэдэу унэм къызыкlожьыхэкlи яlэр зэфэдэу зэдагощыщтыгъыкlи зэдашхыщтыгъ. Илъэситlу тешlагъэу Хьагъур Казбеки техникумым къычlэфэгъагъ.

Плыри чыпіэ зэфэшъхьафхэм къарыкіыгъагъэх, Геннадий Армавир щыщыгъ, Хъалидэ Къэлэжъым къикіыгъагъ, Батырбый — Шэхэкіэй ціыкіур, Казбек Мыекъуапэ зыщыпсэущтыгъэхэр. Кіалэхэр ятеплъэкіи, яшэнхэмкіи, язекіокіэ-шіыкіэхэмкіи зэфэдагъэхэп, ау плыми язэфыщытыкіэхэм уяхъопсэнэу щытыгъ.

Еджэныр къызаухым специалист ныбжьык эхэр зэбгырык ыжыштагь эхэми, тыдэ юф щаш агъэми ана эзтетыгъ, зэщыгъупшагъэхэп, язэ ук эни зэпагъэугъэп.

Батырбыйрэ Хъалидэрэ ильэсыбэрэ Тыгъэмыпс Іоф щашагъ. Мэз хъызмэтым щылэжьагъэх, ясэнэхьат агъэлъэпІагъ, ежьхэм яІофшІакІи уасэ къы-

фашіыгъ. Нэужым Шъхьэлэхъо Хъалидэ Ленинград дэт лесотехническэ академиер къыухыгъ, кандидатскэ диссертацие ытхыгъ, Лоо мэз хъызмэтэу

ушэтын-къэгъэлъэгъонхэр зыщашіыхэрэм иапэрэ директорыгъ. Мы лъэхъаным ащ итхыгъэхэр Шъачэ къыщыдэкіхэрэ гъэзетхэм къарагъахьэх, хы

ШІуціэ Іушъом щыіэхэ мэз байхэмрэ чіыопсым изытетрэ якъэухъумэнкіэ Іофыгьоу къэтэджыхэрэм афэгьэхьыгьэ тхыль къыдигьэкіыгь.

Рыков Геннадий илъэс заулэрэ Псышlуапэ имэзхэм ащылэжьагъ, нэужым лесотехническэ институтыр Воронеж къыщиухыгъ. Армавир къыгъэзжьи, lофшlэныр ригъэжьагъэу Краснодар ащэжьыгъ, краим мэзхэмкlэ игъэlорышlапlэ щылажьэзэ ошlэ-дэмышlэу Москва щыпсэунэу зигъэзэжьыгъагъ. Исэнэхьати зэблихъугъ, дипломатическэ lофыгъохэм илъэс 37-рэ апылъыгъ. lэкlыб къэралыгъохэу Пакистан, Индием, Иран, Афганистан ащыlагъ.

Хьагъур Казбеки Краснодар зыщыпсэугъэр. Зэригъэгъотыгъэ сэнэхьатымкіэ Іоф ышіэнэу хъугъэп, къалэм ия 1683-рэ автоколоннэ ипащэ игуадзэу щытыгъ.

ЗэшъэогъуиплІыми илъэс 70-р къызэранэкІыгъ. Унагъо-хэр яІэх, сабыйхэр, пхъорэлъф-къорылъфыхэр апІугъэх, агъэсагъэх, рагъэджагъэх. Илъэс 50-м ехъурэ зэІукІэхэзэ къыз-щыхъугъэхэ мафэхэм язакъоп хагъэунэфыкІыгъэр ныбджэгъу хьалэл зэрэзэфэхъугъэхэри, зэшыхэм афэдэу шъыпкъэныгъэ зэрэзэфыряІэри ары.

Казбек, Геннадий, Хъалидэ ыкІи Батырбый илъэс 60 хъугъэ зызэшъэогъухэр! Аныбжыхэр зэрэхэкІотагъэми емылъытыгъэу япсэупІэхэри зэпэчыжьэхэми, Іофыгъохэр яІэхэми зэІукІэнхэу уахътэ къыхагъэкІыщтыгъ, гукъэкІыжь чыжьэхэр ягушІуагъохэу яныбжьыкІэгъу зыфагъэзэжьыщтыгъ.

— Ныбджэгъуныгъэу тазыфагу илъыр тэ зэрэдгъэлъапіэрэм фэдэу тиунагъохэми, тисабыйхэми, тиіахьылхэми агъэлъапіэ, — elo Рыков Ген-

надий. — ЦІыф къызэрыкІоу, тызэде і эжьэу, тигуш і уагъуи тикъини зэдэдгощ у тызэрэщы і эм сыдигъуи тырыгушхозэ къэтхьыгъ.

— Сэ сишъэогъухэм апае сымышіэн щыіэп, — ыгу илъы шъыпкъэр къыіуагъ Казбеки. «Кіалэхэр» ыіозэ ахэм бэрэ яджэщтыгъ. — Къыхэкіыщтыгъ ахэм ягущыіэ зафэ, яіэпыіэгъу охътэ къинэу сызэрыфагъэм сыкъыращыжьэу. Кіалэхэм сэ бэшіагъэ сшым фэдэу сызяплъырэр. Ныбджэгъу тызэфэхъугъахэу тыкъэхъугъэм фэд. Ащ фэдэ зэфыщытыкіэхэр зымыуасэ щыіэп.

Зэшъэогъухэр зыщызэlукlэгъэгъэхэ 1952-рэ илъэс чыжьэм кІэлиплІыми Іогьэ пытэ зэдашІыгъагъ зэшым фэдэу зэрэлъэгъунхэу, зэхэтхэу сурэт зытырарагъэхыгъагъ. Илъэс 55-рэ текІыгъэу, 2007-рэ илъэсым джыри зы сурэт Тыгъэмыпсэ ащатырахыгъэу яІ. Ащыгъум ахэм языгъэпсэфыгъо уахътэ (пенсиер) къэсыгъэхагъ. Зэныбджэгъу-зэшыхэм ятІонэрэу гущыІэ атыгъагъ къызэкІэлъыкІощт юбилейхэр яунагьохэри якІалэхэри, якъорылъф-пхъорэлъфхэри ягъусэхэу зэдыхагъэунэфыкІынхэу.

ГъашІэм узфэе пстэури къыбдигъэхъурэп. Илъэс заулэкІэ узэкІэІэбэжьмэ, апэу игъонэмысэу зидунай зыхъожьыгъэр Рыков Геннадий. Джащ фэдэу, ошІэ-дэмышІэу Хьагъур Казбекрэ Кобж Батырбыйрэ зэлъыкІожьыгъэх. Зэныбджэгъухэм ащыщэу къэнэгъэ Шъхьэлэхъо Хъалидэ Шъачэ щэпсэу. Янэ къылъфыгъэхэм афэдэу къыпэблагъэхэ хъугъэхэм гущы-Ізу аритыгъагъэм фэшъыпкъ. ШъхьакІэфэ ин зыфишІырэ, шІу ылъэгъущтыгъэ кlалэхэм яшlэжь зы мафи ыгъэкІуасэрэп.

НЫБЭ Анзор.

КІэлэцІыкІу зэхэт купхэм язещэн ауплъэкІугъ

КІэлэцІыкІу зэхэт купыр автобускІэ зэрэзэращэрэм епхыгьэ хьугьэшІагьэм фэгьэхьыгьэ упльэкІун Іофтхьабзэхэр Адыгеим и Кьэралыгьо автоинспекцие зэрехьэх.

2021-рэ илъэсым жъоныгъуа-кlэм и 17-м, пчыхьэм сыхьатыр 4-м адэжь, автогъогоу Р217 — «Кавказ» зыфиlорэм ия 228-рэ километрэ, Ставрополь краим и Кочубеевскэ муниципальнэ шъолъыр дэжь автобус цlыкlуи 2 Кочубеевскэ районым игъогу полицейскэхэм къыщагъэуцугъэх.

Илъэс 15 мыхъугъэ нэбгырэ 26-м нахьыжъи 4 ягъусэу Ставрополь краим икъалэу Пятигорскэ къыращынхэшъ, Краснодар краим икъалэу Шытхьалэ водительхэм къащэнхэу щытыгъ. Шапхъэхэм адиштэу Къэралыгъо автоинспекцием иорганхэм яшіэ хэмылъэу кізлэціыкіу купыр къыращэкізу агъэунэфыгъ. Джащ фэдэу во-

дителитІури АР-м и Мыекъо- пэ район щыщхэу къычІэкІыгъ.

Хэбзэукъоныгъэ зезыхьэгъэ водительхэм алъэныкъокіэ Кочубеевскэ район отделым иинспекцие икъулыкъушіэхэм административнэ тхылъхэр статьяу 12.23-м иа 1-рэ ыкіи ия 4-рэ Іахьхэмкіэ зэхагъэуцуагъэх.

Административнэ уплъэкlунхэр окlофэхэ, транспорт амалхэм тахографхэр атетхэмэ, аптечкэхэр, мэшlогъэкlосэ пкъыгъор арылъхэмэ ыкlи ятехническэ зытет ауплъэкlугъ.

Урысыем хэгъэгу кlоцl lофхэмкlэ и Министерствэ Мыекъопэ районымкlэ иотдел гъогурыкlоныр щынэгъончъэнымкlэ иподразделение иlофышlэхэм водительхэм алъэныкъокlэ

административнэ тхылъи 2 зэхагъэуцуагъ.

КІэлэцІыкІу зэхэт купхэр щынэгъончъэу транспорткІэ зещэгъэнхэм фэшІ Къэралыгьо автоинспекцием и ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм гьэцэкІэкІо хабзэм иорганхэу гъэсэныгъэм, псауныгъэр къэухъумэгъэным, культурэм, спортым, социальнэ ухъумэным алъэныкъокІэ Іоф зышІэхэрэм макъэ аригъэІугъ. Гъэсэныгъэм иорганизациехэм, спорт клубхэм ыкІи творческэ купхэм япащэхэм зэјукјэгъухэр адашІыгъэх, кІэлэцІыкІу купхэр автобускІэ зэрэзэращэщтхэ шІыкІэхэр инспекторхэм къаlo-

Цыфхэр зезыщэхэрэ транспортхэр гьогу патруль къулы-

къум инарядхэм ыкlи техническэ лъыплъэнымкlэ къулыкъушlэхэм янэплъэгъу рагъэкlыхэрэп. Мы Іофым фэгъэхьыгъэ шапхъэхэр УФ-м и Правительствэ 2020-рэ илъэсым Іоныгъом и 23-м аштагъэх.

КІэлэцІыкІу зэхэт купхэр ав-

тобускіэ зещэгъэнхэм фэгъэхыпъэ шапхъэхэм нахь игъэкіотыгъэу защызгъэгъуазэ зышіоигъохэм УФ-м хэгъэгу кіоці іофхэмкіэ и Министерствэ и Къэралыгъо автоинспекцие иофициальнэ сайт ригъотэщт: www.gibdd.ru/corp/people/

Узыгьэгушхорэ ныбжьыкІ

ЖьоныгъуакІэм и 10-м къыщыублагъэу и 16-м нэс «Шьолъыр зэдэгущы-Іэгъум иеджапІ» зыфиюрэ урысые проектыр Адыгэ Республикэм щылэжьагъ. Ащ кІэщакІо фэхъугъэр Адыгеим иныбжьыкІэ лІыкІо гъэюрышІапІэу Москва дэтыр ары.

Мы зэхахьэр зызэхащагьэр илъэсищ нахь мыхъугъэми, чанэу зыкъыгъэлъэгъонэу игъо ифагъ, ыгъэцэкІэгъэ проектхэм ащыщ ныбжьыкІэ ІофхэмкІэ Урысые агентствэм игрант къызэрэдихыгъэр. Сомэ миллионэу къафагъэшъошагъэмкІэ «Шъолъыр зэдэгущыІэгъум иеджапІэ» Адыгеим щызахащагь. Ащ къыдыхэлъытагьэу Москва дэт апшъэрэ еджэпІэ анахь дэгъухэм ащеджэрэ студент 25-рэ тишъолъыр къэкІогъагъ ыкІи тхьамафэм къыкіоці гъэцэкІэкІо хэбзэ ІофышІэхэм зэ-ІукІэгъу зэфэшъхьафхэр адыряІагъэх. Мы проектым ныбжьыкІэхэм шІуагъэу къафихьыгъэмрэ хэбзэ къулыкъухэм шъхьапэу хахыгъэмрэ афэгъэхьыгъэу Іофтхьабзэр зэхэзыщэгъэ Адыгеим иныбжьыкІэ лыкю гъэюрышатіэ итхьаматэу АкІэгъу Закир гущыІэгъу сыфэхъугь.

— Закир, ыпэрапшІзу нэ-Іуасэ зыкъытфэшІ, уикъэбархэм тащыгъэгъуаз. Илъэс тхьапш уныбжь, тыдэ укъыщыхъугъ, Москва сыдэущтэу укІонэу хъугъа, сыд фэдэ университета узщеджэрэр?

— Сэ илъэс 20 сыныбжь. Къуаджэу Тэхъутэмыкъуае сыкъыщыхъугъ, гурыт еджапІэр ащ къыщысыухыгъ. Ащ ыуж апшъэрэ гъэсэныгъэ зэзгъэгъотынэу Москва сыкІуагъ. Непэ Урысые Правительствэм ифинансовэ университет иящэнэрэ курс сыщеджэ.

— Урысыем финансхэмкІэ иминистрэ зыгьэхьазыры-гьэ еджапІэм учІэхьаныр, ущеджэныр ІэшІэхэп-щтын?

— Псынкlагъэп учlэхьаныр, зэнэкъокъу ин хэлъыгъ, зы чlыпlэм нэбгырэ 25-рэ фэбанэщтыгъэ сэ сычlахьэ зэхъум. Уасэ зыфашlырэ университетыр, къызэрэхэбгъэщыгъэу, фи-

нансхэмкІэ министрэу Антон Силуановым, сатыушІхэу Михаил Прохоровым, Александр Хлопониным фэдэхэм къаухыгъ. Гъэсэныгъэ дэгъу зэбгъэгъотынымкІэ амалышІухэр еджапІэм къетых. Сэ къыхэсхыгьэ сэнэхьатыр политологиер ары. Джыри сыцІыкІузэ «банкир сыхъущт» сІощтыгъэ. Сянэ-сятэхэм ясІо зэпытыгь, ау уахътэ тешІи, нахь кІэлэ Іэтахъо сыхъугъэу, еджапІэм иобщественнэ щы акіэ сшіогь эшіэгь он эу сых эуцуагъ, я 8-рэ классым еджапІэм ипрезидентэу сыхадзыгъ, джаущтэу политикэ фэlo-фашlэхэр сшІогъэшІэгъон хъугъэх. Университетым сызычахьэми сызхэдэгьэ сэнэхьатымкІэ сызэрэхэмыукъуагъэр къызгурыІуагъ, угу рихьырэ Іофым зызэрэфэбгъасэрэр пшІэным мэхьанэ иІ студентымкІэ.

— Ащ фэдизэу политикэр ныбжьык Гэм шГогъэшГэгьоныщтыми сшГагъэп. ЗыгорэкГэ уянэ-уятэхэм е нэмыкГ нахьыжъ горэхэм уакГырыплъыгъа?

— Хьау, зыкІи политикэм епхыгьэп сиунагьо. Сятэ хирург, медицинэ шІэныгьэхэмкІэ кандидат, сянэ иапэрэ сэнэхьат экономист, ятІонэрэ гьэсэныгьэр медицинэ Іофым епхыгь. Сафэраз сянэрэ сятэрэ, зыпарэкІи «мы Іофыр къыхэпхымэ дэгьугьэ» къысаІуагьэп, ежьхэм яшІошІхэр апшъэ ашІыгьэп, цыхьэ къысфашІыгь, къыхэсхыгьэ гьогум къыдырагьэштагь.

— Адыгеим щыбгьэцэкІэ-гьэ проектэу «Шъольыр зэдэгущыІэгьум иеджапІэ» хэт хэлэжьагьэхэр? Сыд фэдэ университета ахэр къызэрыкІыгьэхэр, сыд фэдэ шъольырха?

— ЗэкІэмкІи студент 25-рэ къэкІуагъ, апшъэрэ еджапІэу пъытэныгъэ зыфашІыхэрэм ахэр ялІыкІох. МГУ-м, МГИМО-м, РУДН-м, РАНХиГС-м, финансовэ университетым, экономикэмкІэ апшъэрэ еджапІэм, культурэмкІэ институтым, Плехановым ыцІэ зыхьырэ университетым къарыкІыгъэх ныбжьыкІэхэр. Ахэр зэкІэ сэщ фэдэу шъолъырхэм ащыщых, непэ Москва

кІуагъэхэу щеджэх. Шъолъыр 19-мэ ялІыкІох. ЗэкІэ университетхэм яректорхэми мы проектым яшІэ хэлъ, кІалэхэр къатІупщыгъэх. Мары сэ сызщеджэрэм щыщ нэбгыритф купым хэтыгъ, тиректорэу Михаил Эскиндаровым лъэшэу шІогъэшІэгъоныгъ Іофтхьабзэу дгъэцакІэрэр, къыддыригъэштагъ.

— Сыдэущтэу студентхэр къыхэшъухыгъэха?

— «Урысыем иныбжьыкlэхэр» зыфиlорэ электрон мэкъэгъэlу ныбжьыкlэ lофхэмкlэ федеральнэ агентствэм иl. Ар дгъэфедагъэ ыкlи проектым хэлажьэ зышlоигъо студентхэм якъэбархэр къырагъэхьагъ. Ащ нэмыкlэу, зэнэкъокъум пылъыгъэ шапхъэмкlэ, Адыгэ Республикэм ищыlакlэ нахьышlу хъуным пае пшlэн фаеу алъытэрэр къатхынэу щытыгъ.

— Адыгеир зымыльэгьугьэхэм ащ фэдэ шІошІхэр сыдэущтэу къатхын альэкІыгьа?

— Ар тэри тшІогъэшІэгъоныгъ. Ау джырэ интернет лъэхъаным гъозэ амалэу къытырэр бэ. Тиреспубликэ фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэм яджагъэх, видеохэм, телекъэтынхэм яплъыгъэх. ЩыкІагьэу иІэри зэхафыгь, хэхьоныгъэ лъэныкъохэри аушэтыгъэх. Зэфэхьысыжь гъэшІэгьонхэр ашІыгьэх студентхэм, гущыІэм пае, зекІоным икъэкІуапІэхэр икъоу шъолъырым къымыгъэлъагъохэу алъытагъ. Ащ пае цифрэ технологиехэр нахьыбэу бгъэфедэнхэ зэрэплъэкІыщт проектхэр зэхэзыгьэуцуагъэхэр щыІагъэх, джащ фэдэу джырэ уахътэ автомобильхэр бэджэндэү пштэн зэрэплъэкІыщт фэlо-фашlэхэм заушъомбгъу, ау Мыекъуапэ ащ фэдэ зэрэдэмытым гу лъатагъ. Ари зы екІолІакІэу къэзыгъэлъэгъуагъэхэр щыІагьэх. Адыгэ къоешІхэм хэхъоныгъэхэр зэрашІышъущт гукъэкІхэри студентхэм къыра-ІотыкІыгьэх. Культурэм, гьэсэныгъэм, псауныгъэм икъэухъумэн алъэныкъокІэ, шъхьадж зыфеджэрэ сэнэхьатым елъытыгъэу, екІолІакІэу Адыгеим щагъэфедэшъущтхэр ныбжьыкІэхэм къыхагъэщыгъэх.

— Мы гукъэкІхэр щыІэныгъэм щыпхырыпщынхэр дэгьугъэ...

— Ары тэри тигухэлъыр. Сыдэущтэу студентхэм ягукъэкlхэр Адыгеим икъулыкъушlэхэм, исатыушlхэм агъэцэкlэшъущтха? Мы упчlэр зэlукlэгъоу тиlагъэхэм ащызэхэтфыгъ. Студентхэм ябизнес-проектхэр къызыщаухъумэжьыгъэ зэдэгущыlэгъухэр хэбзэ lофышlэхэм адытиlагъэх.

— Хэт шъуз*Іук*Іагьэхэр?

— ГъэсэныгъэмкІэ министрэу КІэрэщэ Анзаур, сатыушіхэм ІэпыІэгъу афэхъугъэнымкІэ Гупчэм иІэшъхьэтетэу КІыкІ Артур, экономикэ хэхъоныгъэмкІэ министрэм игуадзэу Былымгъот Ибрахьим, ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ министрэм игуадзэу Ирина Ширинам, АКъУ-м иректорэу Мамый

7

Казбек, МКъТУ-м ипрезидентэу ТхьакІущынэ Аслъан, зекІоным-кІэ Комитетым илІыкІохэм зэдэгущыІэгъухэр адытиІагъэх. Джащ фэдэу федеральнэ экспертхэми таІукІагъ. Къэралыгъо Думэм идепутатэу, ныбжыкІз ІофхэмкІэ федеральнэ агентствэм иІэшъхьэтетэу Сергей Белоконевыр, финансовэ университетым идоцентэу Александр Немцевыр тикуп хэтхэу Адыгеим къеблэгъагъэх.

— ЗэрэсшІэрэмкІэ, Адыгеим и ЛІышъхьэ зэдэгущы-Іэгъу кІэкІ дышъуиІагь...

ТиеджапІэ зылэжьэгъэ уахътэм тефэу Казань игурыт еджапІэ тхьамыкІагьо къыщыхъугъ. Ащ хэкІодагъэхэм яшІэжь дгъэлъэпІагъэ, тафэшъыгъуагъ. Адыгеим и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат тыригъусэу Зэкъошныгъэм исаугъэт къэгъагъэхэр етхьылІагъэх. Къыхэзгъэщын, Москва къикІыгъэ студентхэм Казань щыщ кІалэ ахэтыгъ, ащ елъытыгъэу дгъэцэкІэгъэ Іофтхьабзэм тэркІэ имэхьанэ нахь гъэлъэшыгъэу щытыгъ. Ти ЛІышъхьэ гупсэфэу, ор-сэрэу къызэрадэгущы агъэр студентхэм агьэшІэгьуагь. ТемыІэтыкІыгьэу, ныбджэгъур къызэрадэгущыІэщтэу КъумпІыл Мурат студентхэм закъыфигъэзагъ. НыбжьыкІэ гъэсагъэхэр шъолъырым, къэралыгъом зэрищык агъэхэр къариІуагъ, гъэхъагъэхэр еджэным, сэнэхьат ушэтыным ащашІынхэу къафэлъэІуагъ. Ежь ныбжьык Іэхэми Адыгэ Республикэм охътэ дахэ, охътэ гъэшІэгъон зэрэщагъэкІуагъэр, адыгэ лъэпкъым икультурэ бай нэІуасэ зэрэфэхъугъэхэр, ичІыопс къэкІуапІэхэр зэрагьэшІэгьуагьэхэр ЛІышъхьэм фаІотагъэх.

— Пшъэрыль шъхьа1эу сыд мы Іофтхьабзэм иІа-гьэр, сыд шІуагьэу ныб-жьык1эхэми, Іэнэт1эзехьэу ахэр зыІукІагьэхэми хахыгьэр?

— Студентхэм яшІэныгъэхэм ахагъэхъошъугъ. Адыгеим итарихъ, исоциальнэ-экономическэ гъэпсыкІэ, икультурэ ибаиныгъэ хэшІыкІ афыряІэ хъугъэ. Ащ нэмыкІзу шъолъыр политикэм зэреплъыхэрэр, ащ зэхъокІыныгъэу фэпшІын плъэкІыщтхэр къыраІотыкІыгъ. Зыми фэмыдэ гукъэкІ гъэшІэгъонхэр ныбжыкІэхэм яІэх. Ахэр хэбзэ ІофышІэхэми къашъхьэпэщтых, зэсагъэхэ ІофзехьакІзм екІолІакІзхэр кІзу хагъэхьанхэмкІз шІуагъэ ахахыщт.

— Закир, Адыгеим иныбжыкІэ лІыкІо гьэІорышІапІэу Москва щылажьэрэм сыкъыкІэупчІэ сшІоигьу. Хэта зэрипхырэр мы зэхахьэм?

Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым къарыкІыгъэ студентэу Москва щеджэхэрэр зэрипхыгъэх. ТынаІэ зэтетэгъэты, гумэкІ хэт хэфагьэми ІэпыІэгьу тыфэхъуным тыфэхьазыр, зэпхыныгьэ зэдытиІ. Адыгеир изакъоу пштэмэ, непэ студент 400 тиреспубликэ икІыгъэу Москва щеджэх. Ахэр зычІэсхэ апшъэрэ еджа--өтит име/же мехешпи мехепп лефон номерхэр аlыгъ зыгорэ тистудентхэм къащышІымэ макъэ къытагъэlун алъэкlынэу. Уиунэ упэчыжьэ зыхъукІэ, чІыпІэ зэжъу уифэуи къыхэкІыщт. Лыко гъэюрышапор ятюнэрэ унэу афэхъунэу, ягукІайи ягушІуагъуи къытахьылІэнэу ныбжьыкІэхэр етэгъасэх.

— Зэхэхьэ зэфэшъхьафхэ-

ри зэхэшьощэх, ИнтернетымкІэ тэльэгьу шъузэрэчаныр

— Ары, адыгэ лъэпкъым итарихъ мафэхэр хэтэгъэунэфыкІых, тихабзэ, тикультурэ тымыгъэк Іодынхэм тыпылъ. Тиреспубликэ иліыкіо гъэіорышІапІэу Москва дэтым тыщызэрэугьои, ащкІэ тинасып къыхьыгь, ащ фэдэ унэ дахэ нэмык адыгэ шъолъырхэм я эп. Налщык, Щэрджэсым къарыкІырэ ныбжьыкІэхэри тэ тадэжь къэкІо зэпытых, тызэкъот, тызылъэпкъ. Лъэшэу тыфэраз Адыгеим илыкоу Москва щы Э ТхьакІущынэ Мурат, едгъэжьэрэ ІофыгъохэмкІэ къыддырегъаштэ, ІэпыІэгъу къытфэхъу.

— Москва хьопсагьо, щеджэрэ ныбжык Гэхэр къыданэхэ аш Гоигьо мэхьух, нахьыбэ къыщагьэхьэщт, нахь щы Гэк Гэш Гу щагьотыщт. Аущтэу мэгүпшысэх. Ау гъэсэныгьэ дэгьу зи Гэн Божьык Гэхэр хэкуми ищык Гагъэх. Сыд тш Гэщт?

Ар гумэкІыгьо ин. Урысыер пштэмэ, шъолъыр 65-мэ яныбжьык Іэхэм янахьыбэм къагъэзэжьырэп, зыдэкІогъэхэ къэлэ инхэм къадэнэх. Адыгеири ахэм ащыщ. Еджагъэхэм, гъэсагъэхэм зэкІэри афаех, гупчэ къалэхэм яІофшІапІэхэм ащ фэдэхэр арагъэблэгъэнхэр яшэн, мэзэ лэжьэпкІэ дэгъухэри афагъэуцущтых. Мы Іофым тэри тыдэлажьэ, Москва къэкІогъэ студентым шъолъырым зэпхыныгъэ дыриІэным фэІорышІэщт проектхэр къыхэтэхых. Сэ къызэрэсшІошІырэмкІэ, республикэхэми фэгъэкІотэн программэхэр ащаштэмэ, ишlуагьэ къэкІощт. Гъэсэныгьэ дэгьу зиІэ ныбжьыкІэм шъолъырым шІуагъэ къыфихьыщт, ау ащ ифэlо-фашІэ горэхэр фэбгъэцэкІэнхэ фае — унэ зэригъэгъотынымкІэ ІэпыІэгъу фэхъунхэм, лэжьэпкІэ дэгъу ратыным егупшысэхэмэ, ишІуагъэ къэкІощт. Ау ежь ныбжьыкІэхэми къызщыхъугъэхэ унэр зыщагъэгъупшэ хъущтэп. ЗэкІэ ахъщэм еппхымэ, плъапсэ чІэунэщтба?

— О джыри сыд фэдизрэ уеджэщт? Сыдигьо укъытфэк Гожьыщт, хьауми Москва укъыдэнэшта?

— Сэ бакалавриатым сыщеджэщт джыри зы илъэсрэ, нэужым илъэсит!у магистратурэр къэсыухын сыгу хэлъ. Ащ ыуж хъущтыр сш!эрэп. Ау теубытагъэу къэс!ощт — тыдэ сыщы!эми, си!офш!эн Адыгэ Республикэм ихэхъоныгъэ фэ!орыш!эщт. Сыкъызщыхъугъэу, сызщап!угъэ ч!ыналъэм идэхагъэрэ ищы!эк!эш!урэ си!ахъ ахэслъхьан сигухэлъ. Ар згъэцэк!эным сыдэлэжьэщт.

Гущы вуж: тишьольыр ихэхьоныгьэ хэт неущ фэлэжьэщтыр, типьэпкъ Іофыгьохэр хэт зезыхьащтхэр, тикультурэ дахэ хэт зыухьумэщтыр? Зэдэгущы Іагьоу гьэзетеджэхэм альызгьэ-Іэсырэр зыдэсш Іыгьэ Ак Іэгьу Закир игупшысэхэм сагьэгупсэфыгь, зызэхэсэхыхэм, льэшэу сыгуш Іуагь. Мыщ фэдэ к Іэлэ губзыгьэхэр орэбагьох, щысэ орэхьух. Тиадыгэ льэпкъ ныбжьык Із гьэсагьэхэр нахьыбэу и Іэхэ къэс тинеущрэ мафэ тыфэрэхьатыщт.

ТІЭШЪУ Светлан. Адыгеим изаслуженнэ журналист.

Мамыр щыІакІэм фэбэнагъ

Хэгъэгу зэошхом Текlоныгъэр къызыщыдахыгъэ мафэр Урысые къэралыгъомкlэ мэфэкlышхоу щыт, щыпсэухэрэр а мафэм рэгушхох, зэо мэхьаджэм хэлэжьагъэхэр, щыфэхыгъэхэр агу къагъэкlыжьых, якъэбар лъагъэкlуатэ. Сэри сятэжъэу Пэнэшъу Юсыф Лыгъуцэ ыкъор Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъ, уlагъэхэр тещагъэхэу къыгъэзэжьыгъ. Ащ фэгъэхьыгъ ситхыгъэ.

Тэтэжъ 1917-рэ илъэсым къуаджэу Пэнэжьыкъуае къыщыхъугъ. Унагъо ригъэжьэгъэ къодыеу, 1941-рэ илъэсым жъоныгъуак!эм Дзэ Плъыжьым ащагъ. Мамырэу, рэхьатэу ціыфхэр псэущтыгъэх, яlофхэм ауж итыгъэх. Ау, ош!э-дэмыш!эу дунаир къызэ!эхьагъ, ч!ыгур къэсысыгъ, ц!ыфхэр къэгумэк!ыгъэх, зэк!эри къэчэфынчъагъэх. Заор къежьагъ.

Нэмыц техакІохэр дэгъоу зэтегъэпсыхьагъэхэу, мамыр Іуагъэу тикъэралыгъо къыдыряІагъэр аукъуи, ошІэ-дэмышІзу зао къыташІылІагъ. Якъухьэльатэхэм тикъалэхэр акъутэхэу рагъэжьагъ, тикъэралыгъо гъунапкъэ къэзыухъумэрэ дзэкІоліхэр зыдэщыт чІыпІэхэм щэр къатырапхъэнкІагъ, ятопхэри къызэлъыуагъэх. Ахэм ауж ятанкхэр къежьагъэх, гъунапкъэм къызэпырыкІыхи, тичІыгу къихьэхэу рагъэжьагъ.

Ау тидээкlоліхэр, командирхэр щтагъэхэп, зэкlэри зычзыпчэгьоу зэгоуцуагъэх, пыеу къатебэнагъэм зэгурыіожьхэзэ пэуцужыыгъэх. Ахэм сэ сятэжъэу Юсыф Лыгъуцэ ыкъор ахэтыгъ. Зэо мэшіошхом ымэ апэ къызэугъэмэ ащыщыгъ.

Апэрэ мафэхэм, пыир нахь лъэшыти, къызэкlэкlонхэ фаеу хъугъэх. Пыим тичlыгу зэриу-пъэгурэр, тикъалэхэр, тичылэхэр къабгынэхэзэ къызэрэзэкlакlохэрэр агу лъэшэу къеощтыгъ. Арэу щытми, агу агъэкlодыгъэп тидзэкlолlхэм.

Тэ, ныбжыкі эхэм, тлъэгъугъэп ыкіи зэхэтхыгъэп топ омакъи, зэхэтшіагъэп ціыфхэр хьазабэу зыхэтыгъэхэри. Ситэтэжъ фэдэу а зэошхор къызежьэм ныбжыкі эхэу пыим пэуцужы гъэхэм яхьатыркі э непэ тэ мамырэу тэпсэу, ошъогури къаргъоу ташъхьагъ ит.

Апэрэ мафэхэм пыидзэм бэ тичlыгоу ыштэгъагъэр, гъэрэу ыубытыгъагъэри макlэп. Ау сэ ситэтэжъ фэдэу заом Іутыгъэхэм пыир къагъэуцугъ.

Апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу тилъэпкъэгъоу нэбгырэ 84-рэ ситэтэжъ кlыгъугъ. Тэтэжъ зыхэтыгъэ полкыр Сталинград шъолъырым 1942-рэ илъэсым щызэхащагъ. А полкым гъэхъагъэу ыш\ыгъэмэ ащыщ шъущызгъэгъуазэ сш\оигъу. Мы къэстхырэр зыкъэухъумэжьыгъэнымк\з Министерствэм ихъарзынэщуу къалэу По-

дольскэ дэтым сятэу Алый къыхихыгъэу шъо нэlуасэ шъуфэсэшlы.

А полкыр ренэу пстэуми апэ итыгъ, тидзэхэр зыщылъыкІотэрэ гъэзапІэм псыхъохэу апэ къыщифэхэрэм арызэпырыкІынхэу лъэмыджхэр ашІыщтыгь. Апэ уиты хъумэ, ренэу пыим упэуцужьын фэягьэ. Къухьэлъатэхэм рэхьатныгъэ къарамытыми, пыим итопхэри ренэу къяохэу, ицІыфхэри къатебанэхэми, полкым ипшъэрылъ ыгъэцакІэщтыгъ. Апэ ситэтэжъ зенитнэ-пулеметнэ ротэм хэтэу зэуагъэ, етІанэ разведкэм фэгъэзэгъэ ротэм ащэжьи, заор разведчикэу ыухыгь.

Заор кіозэ партием хэхьагь. Сятэшэу Адам къызэриіуатэрэмкіэ, зэкіэри партием хагьахьэщтыгьэп. Сыда піомэ апэренэу уитын, сыд фэдэ чіыпіэ уифагьэми, къызэкіакіо уимыізу пыим уезэон фэягь.

Хъарзынэщым къызэрэхэкІыгъэмкіэ, ситэтэжъэу Пэнэшъу Юсыф Лыгъуцэ ыкъор 1945-рэ илъэсым, кІымафэм. чІыпІэч Валиска лъэшэу къыщауІагъ. Зэо хьылъэ ащ щыкІуагъ, ау тидзэкіоліхэр къызэкіэкіуагъэхэп, фашист нэбгыри 150-рэ аукІыгъ, 75-рэ гъэрэу къаубытыгь, зы полковник аукІыгь. А чІыпІэм нэмыкІ тидзэкІолІхэр къэсыхи, пыеу къэнагьэхэм зыкъарагъэтыгъ. Ситэтэжъ зыхэтыгъэ полкыр псэемыблэжьэу нэмыцхэм зэрязэуагъэм пае къэралыгъо тынхэр къыфагъэшъошагъэх: «За отвагу», «За оборону Кавказа», «В боях за

Днепр», «За победу над Германией», нэмыкІхэри.

Апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу заор аухыфэ зэгъусэхэу зэдэзэуагъэх ситэтэжърэ тигъунэгъу чылэу Гъобэкъуае щыщэу Гъукlэл! Мосэрэ.

Тэтэжъ уІэгъэшхо тельыти, заом зи хишІыхьажьынэу хъугъэп икІэухым, сымэджэщым чІэлъыгъ. Ау ГъукІэлІ Мосэ Мышъэост ыкъор Берлин зыштагъэмэ ащыщ. Ситэтэжъ игъусагъэхэу апэрэ зэо мафэхэм зэгуащыхи нэмык чІыпІэхэм пыим щезэуагъэхэр псаоу къэкІожьыгъэх: Джэджэхьаблэ щыпсэухэу Хьашхъуанэкъо Хьамид Уцужьыкъо ыкъор, Мыгу Нэкъар Хьанэшъу ыкъор, Едэпсыкъуае щыщэу Тэтэр Мышъэост Чэлэхъу ыкъор, ДжамбэчыекІэ — Хьатэмэ Нур Мыхьамодэ ыкъор, Пэнэжьыкъуае щыщэу Хьабэхъу (Хабахумов) Арамбый Махьмудэ ыкъор.

Ситэтэжъ фэдэу тидзэкІолІ миллион пчъагъэ зэо мэшІошхом пэуцужьыхи, ар агъэкІосагъ. А лъэхъаным ныбжьыкІэхэм 1941 — 1945-рэ илъэсхэм заом лІыблэнагъэу щызэрахьагъэм ишІуагъэкІэ тэ непэ мамырэу тэпсэу. Тэ къыдгурэІо, шъоры, тятэжъхэр, тянэжъхэр ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэхэр. Ащ пае шъо дунаир шъухъожывгъэми, лъэшэу тышъуфэраз.

1945-рэ илъэсым ситэтэжь заом къикіыжьи икъуаджэ къэкіожьыгъ. Мэкъумэщ Іофхэм ауж ихьагъ. Шъэуитфырэ пшъэшъипліырэ ыпіугьэх, ылэжьыгъэх. 1996-рэ илъэсым дунаир ыхьожьыгъ. Ау джы къызынэсыгъэми игугъу ціыфхэм шіукіэ

Дэгьоу ситэтэжъ къэсэшІэжьы, ренэу къысугушощтыгь. Сэ Бэщыкъо лъэпкъым унагьо сихьагьэу сахэс, кlалэрэ пшъашъэрэ сиІэх. Джы сипшъэрылъ шъхьа і эхэм ащыщ къытк і эхъухьэхэрэм хэгъэгум итарихъ, апсэ емыблэжьэу къэзгъэгъунагъэхэм лІыхъужъныгъэу зэрахьагьэр язгьэшІэнхэр. Ситэтэжъэу Пэнэшъу Юсыф ахэм зэу зэращыщыр, тинепэрэ мамыр щы акіэ къытфэзыухъумагъэхэм ар зэрахэтыгъэр сибынхэм къафэсэІуатэ. Тэтэжъыр щысэшІу зэрафэхъущтым, зэрэрыгушхощтхэм сицыхьэ телъ.

> БЭЩЫКЪО (ПЭНЭШЪУ) Саид.

Дзюдо

Іоныгьом бэнэщтхэр къахэщыгьэх

Къыблэм дзюдомкІэ изэнэкъокъу Мыекъуапэ щыкІуагъ. Шъолъырхэм ябэнэкІо анахь лъэшхэр алырэгъум щызэІукІагъэх.

Адыгэ Республикэм ихэшыпыкыгьэ командэ ятlонэрэ чыпlэр къыдихыгъ. Краснодар краим щыщхэм апэрэ чlыпlэр ахьыгъ, Волгоград хэкум къикыгьэхэм ящэнэрэ чlыпlэр афагьэшъошагъ. Ростов, Астрахань хэкухэм, Къырым, Къалмыкъым дзюдомкіэ ябэнакіохэри зэlукіэгъухэм ахэлэжьагьэх.

Краснодар краим ихэшыпыкlыгъэ командэ хэтхэу Нэгъуцу зэшхэу Абрек, кг 66-рэ, Казбек, кг 73-рэ, апэрэ чlыпlэхэр къыдахыгъэх, ахэр Тlyапсэ щыщых. Тренерхэу Нэгъуцу Джамболэтрэ Шъхьэлэхъо Зауррэ агъасэх. Нэбгыритlури Джамболэт ыкъох.

Республикэм ихэшыпыкlыгъэ командэ хэтэу Цlыкlу Рэмэзан, кг 60, апэрэ чlыпlэр къыдихыгъ, тренерхэр Джарымэкъо Рустам, Шъэумэн Байзэт. Цlыкlушъо Асхьад, кг 60, джэрзыр къыхьыгъ, тренерхэр Хьакурынэ Дамир, Акъущ Мыхьамод.

Тао Адамэ, кг 66-рэ, тыжьыныр къыдихыгъ, тренерыр Хьакурынэ Дамир. Къуижъ Бислъан, кг 73-рэ, ятІонэрэ чІыпІэр къыдихыгъ, тренерыр Беданыкъо Рэмэзан.

Адыгеим щапІугъэ ШъэоцІыкІу

Айдэмыр Къырым икомандэ фэбэнагъ. Нарт шъаом, кг 81-рэ, дышъэр къыдихыгъ, тренерхэр Акъущ Мыхьамод, Юрий Решетников.

Ордэн Заур, кг 81-рэ, Датхьужь Алый, кг 90-рэ, Хьакурынэ Хьазрэт, кг 100, Акопян Вардкез, кг 100-м къехъу, ящэнэрэ чІыпіэхэр къыдахыгъэх. Тренерхэр Беданыкъо Рэмэзан, КІубэ Хьамед, Хьакурынэ Дамир.

Пшъашъэхэри яонтэгъугъэхэм ялъытыгъэу зэнэкъокъум щыбэнагъэх. Ульяна Ткаченкэм, кг 48-рэ, ятІонэрэ чІыпІэр къыдихыгъ, тренерхэр Адзынэ Алый, Мерэм Саид. Къэлэбый Рузан, кг 52-рэ, тыжьыныр къыхьыгъ, тренерхэр Беданыкъо Байзэт, Роман Оробцов.

Анна Лодневам, кг 63-рэ, Тулпэрэ Данэ, кг 78-м къехъу, ящэнэрэ чІыпІэхэр къахьыгъэх. Тренерхэр Адзынэ Алый, Мерэм Саид, КІубэ Хьамед.

— Хъулъфыгъэхэм язэнэкъокъу медальхэр къыщыдэзыхыгъэхэр, пшъашъэхэм язэlукlэгъухэм апэрэ чlыпlитlур къащызыхыыгъэхэр Урысыем икlэух зэlукlэгъухэм ахэлэжьэщтых, — къытиlуагъ Адыгэ Республикэм дзюдомкlэ испорт еджапlэу Кобл Якъубэыцlэ зыхьырэм ипащэу Бастэ Сэлымэ. — 2021-рэ илъэсым Іоныгъо мазэм и 23 — 28-м хэгъэгум изэнэкъокъу Мыекъуапэ щыкlощт.

Сурэтхэм арытхэр: дзюдомкіэ мэбанэх; тыжьыныр къыдэзы-хыгъэ Къэлэбый Рузан.

Зэхэзыщагъэр ык и къыдэзы-гъэк I ырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ Іофхэмк Iэ, Іэк Іыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыря Iэ зэпхыныгъэхэмк Iэ ык Iи къэбар жъугъэм иамалхэмк Iэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщы Гэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79,
Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

зэкlегъэкlожьых. E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

Зыщыхаутырэр

ПИ №ТУ23-00916

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Зэк Гэмк Ги пчъагъэр 4311 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1048

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаІэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэрэр

МэщлІэкьо С. А.

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Хъурмэ Хъ. Хь.

Футбол. Ректорым и Кубок

ЯешІакІэ уегьэгушІо

Адыгэ къэралыгъо университетым иректор футболымкІэ и Кубок къыдэхыгъэным зэкІэ факультетхэр фэбэнагъэх.

Командэ 11 футбол ціыкіумкіз зэнэкъокъугъ. Текіоныгъэр къыдэзыхырэр зэнэкъокъум щылъыкіуатэщтыгъ, зышіуахьырэр хэзыщтыгъ. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмкіз ыкіи дзюдомкіз и Институт икомандитіу финалым щызэіукіагъ.

Апэрэ курсым щеджэхэрэр я 3 — 4-рэ курсхэм якомандэ кlэух ешlэгъум щыlукlагъэх. Ректорым и Кубок зыхьыщтыр язэрэмыгъашlэу яшъыгкэу зэнэкъокъугъэх. ИФК-2-м икомандэ хэтхэр нахьыбэрэ апэкlэ илъыщтыгъэх, зэгурыlоныгъэ ахэлъэу ешlэщтыгъэх. Тумэ Тlахьиррэ lэшъынэ Тимуррэ тlорытlо ИФК-м икъэлапчъэ lэгуаор дадзи, 4:0-у апэрэ курсым щеджэхэрэм текlоныгъэр къыдахыгъ.

— Ректорым и Кубок зыфагъэшъошэгъэ командэу ИФК-2-м итренерэу Къоджэшъэо Мэджыдэ, ИФК-м итренерэу Гъонэжьыкъо Анзор зэхэщэн Іофхэр дэгъоу агъэцэкІагъэх, командэхэм ешІэкІэшІу къагъэлъэгъуагъ, — къытиІуагъ физкультурэмкІэ ыкІи дзюдомкІэ Институтым ипащэу Бгъуашэ Айдэмыр. — Псауныгъэр гъэпытэгъэным, физкультурэмрэ спортымрэ апылъхэм япчъагъэ хэгъэхъогъэным Іоф адатшІэзэ, нэмыкІ зэІукІэгъухэр зэхэтщэщтых.

ИФК-2-м иешlакloy Тумэ Тlахьир зэкlэми анахьыбэрэ къэлапчъэм Іэгуаор дидзагъ — 7. Кубокым икъыдэхын фэбанэхэзэ дэгъоу ешlагъэх Глеб Шкуро, Александр Деревянкэр, Іэшъынэ

Тимур, Александр Воронцовыр, Ярослав Кузнецовыр, Къэбж Мэдинэ.

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэхэм афэгушІуагъэх, медальхэр аратыжынгъэх.

Кубокыр зыфагъэшъошэгъэ ИФК-2-м иешlакlохэм хэушъхьафыкlыгъэ нэпэеплъ шlухьафтынхэр афашlыгъэх.

Сурэтым итхэр: **ректорым и Кубок къыдэзыхыгъэхэр.**

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.